

бѣше пълна съ изгнили трунове. Наснакадѣ по улици ти азъ намѣрихъ женски кости, на които висѣха дрипи отъ женски дрѣхы. Тамъ имаше костници безъ глави, грѣди и кълки откъснати, чърѣпи съ плетена коса, наснакадѣ изгнили тѣла; посрѣдъ купове отъ изгорѣли кости се виждаха тѣла заровени.

Като неможихъ да прѣмина гробниште то, освѣнъ съ твърдѣ голѣма мъка, отъ голѣмата воня, азъ можилъ да забѣлѣжа, че се показоуха изподъ каменѣ ти половини отъ рѣцѣ и нозѣ, и човѣшки глави, отъ които една видѣхъ безъ ухъ.

Гробниште то прѣдставляваше едно страшно зрѣлиште. Човѣшки ти остатъци прѣдставляваха единъ купъ, високъ три стъпки, половина та заровенъ съ прѣтеъ и съ каменѣ.

Като стигнахъ до църковни ти врата, видѣхъ едно зрѣлиште, което не може да се опише: внѣтрѣ цркъва та бѣше пълна съ гнили тѣла, отъ които половина та бѣха изгорени. Имаше въ гробниште то и въ цркъва та остатъци най-малко отъ 2000 човѣшки тѣла.

Подиръ обирание то и избивание то на жителити въ Батакъ, бани-бозуци ти си отишли, и завели съ себеси много дѣца и момичета, които държали като робие.

Подиръ петдесетъ дни отъ кланѣ то, по настояване то на консулти ти и на жителити отъ Пловдивъ, като казоуха, че може да се породи чума, правителство то даде заповѣдъ да се заровеъ убити ти и прати люде да исчистеъ това жално нѣшто. Това бѣше прѣзъ юний, и испарение то въ Батакъ бѣше голѣмо, та никой неможеше да го понесе. Тии се ограничиха да покринатъ тѣлата на половина съ прѣтеъ, съ пѣсѣкъ, съ каменѣ и пр., и послѣ казаха на правителство то, че заповѣдъ та му се испълни. Ако да бѣха оставени тѣлата съвсѣмъ открити на въздухътъ, изгниване то щѣше да стане много по-скоро, и ми не щѣхми да видимъ сетнина та на варварска та работа, която, може би, ми не щѣхми да повѣровами.

Мъчно е да се опрѣдѣлетъ тѣчно убитити въ Батакъ, зашто турски ти статистичьски описаниа не са твърдѣ тѣчни. Така съшто не може да се знаатъ тѣчно къштити, колко са били въ Батакъ. Казаха ми, че къштити били 900; послѣ пакъ ми казаха, че не били повече отъ 587. Г-нъ Маталасъ гръцѣий вице-консулъ въ Пловдивъ, който бѣше написалъ прѣди кланѣ то въ Батакъ едно изложение на всичко, што имаше интересъ за търговина та, въскачова къштити въ Батакъ на 780.

Споредъ моето лично издирване, члѣнове ти отъ една българска къшта са въобщте отъ 7—8, нъ въ Батакъ е друго-каче. Тука, както и въ много други села, население то бѣше гъсто; иматъ обичай, та женений синъ живѣе заедно съ дѣца та си въ бащина та си къшта. Азъ често слушахъ да говорете за челади отъ 15—20 души. И азъ познавамъ една: на Благоа Христоковъ, която състоане отъ 39 души, отъ които сега само 9 са живи. Нѣма да се излъжимъ, ако кажимъ, че въ венака къшта въ Батакъ е имало по 10 души. И така, това ште ни даде едно народонаселение отъ 7—8,000 души.

Споредъ единъ тевгеръ за събирание на даването, който азъ видѣхъ, бройтъ на човѣци ти, които са достойни за военна служба, бѣше 1491; това число ако е съразмѣрно тѣчно съ неспособни ти за военна служба, ми ште стигнемъ пакъ на горно то число, и оште трѣбова да знаемъ въ